T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2015 / 873
KARAR NO : 2015 / 907
KARAR TR : 28.12.2015

ÖZET: Emekli Sandığına tabi iken vefat eden babasından dolayı yetim aylığı alan davacının, boşandığı ikinci eşiyle birlikte yaşadığı gerekçesiyle aylığının kesilmesine ve borç çıkartılmasına ilişkin davalı idare işleminin iptali istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : M. S.
Vekili : Av. E.B.A.
Davalı : Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
Vekili : Av. F.Ş.A. (Adli Yargıda)
Av. E.Y. (İdari Yargıda)

O L A Y : Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; müvekkilinin, davalı kurum'dan 01.03.2009 tarihinden itibaren, 42.261.661.1 sicil numarası ile Emekli Sandığı'na bağlı babası N.S.üzerinden yetim aylığı almakta olduğunu, müvekkilinin, aylığının kesildiğini, nedeni hakkında kendisine bilgi verilmediği gibi herhangi bir karar da tebliğ edilmediğini, müvekkilinin bunun üzerine Ankara'ya gittiğini, davalı Kurum'dan kendisine sözlü olarak muvazaalı boşanması nedeniyle aylığının kesildiğinin söylendiğini, müvekkilinin davalı kurum'a 13.09.2011 tarihinde (aynı gün) dilekçe ile başvurduğunu ve muvazaalı boşanmasının söz konusu olmadığını, kardeşi N.S.'in böyle bir iftirada bulunabileceğini, konunun araştırılmasını ve aylığının yeniden bağlanmasını aksi halde dava açma yoluna gidileceğini bildirdiğini, müvekkilinin başvurusu üzerine davalı Kurum tarafından herhangi bir araştırma yapılmadığını aksine aynı gün yani 13.09.2011 tarihli B.13.2.SGK.0.65.01.00/17460644 sayılı borç bildirimi kararının gönderildiğini, anılan yazının müvekkilince 19.09.2011 tarihinde tebellüğ edildiğini, müvekkilinin muvazaalı bir boşanma gerçekleştirmediğini, müvekkilinin babası N.S.'in 24.07.2008 tarihine vefat ettiğini, müvekkilinin eşinden babası öldükten 6 ay sonra boşandığını, davalı kurumun işleminin hukuka ve kanuna aykırı olduğunu belirterek, davalı kurumca kesilen yetim aylığının, kesilme tarihi itibariyle yasal faizi ile birlikte tekrar ödenmesine, kesilme tarihi itibariyle dava sonuna kadar ihtiyati tedbir yoluyla ödenmesine ve davalı kuruma 26.638,25 TL borçlu bulunmadığının tespitine karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

İzmir 10. İş Mahkemesi: 04.04.2012 gün ve E:2011/752, K:2012/235 sayı ile özetle; davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiğini belirterek, davanın görev yönünden reddine karar vermiş, taraflarca temyiz talebinde bulunulmaması üzerine karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili aynı istemle bu kez idari yargı yerinde dava açmıştır.

İzmir 3.İdare Mahkemesi: 13.09.2012 gün ve E:2012/1404, K:2012/1396 sayılı kararı ile özetle; "kamu personeli olmayan davacı hakkında tesis edilen işleme karşı açılan davanın görüm ve çözümü dava konusu işlemi tesis eden davalı idarenin bulunduğu yerdeki Ankara İdare Mahkemesinin yetkisine girmektedir.

Açıklanan nedenlerle,mahkememizin yetkisi dışında kalan davanın 2577 sayılı Kanunun 15/1-a maddesi uyarınca yetki yönünden reddine, dosyanın Ankara İdare Mahkemesine gönderilmesine" şeklinde karar vermiş ve karar kesinleşmiş olup, işbu dava dosyası Ankara 1. İdare Mahkemesinin 2012/1716 Esas sırasına kaydedilmiştir.

Ankara 1. İdare Mahkemesi: 16.01.2013 gün ve E:2012/1716, K:2013/44 sayılı kararı ile özetle; "Olayda, İzmir 10. İş Mahkemesince verilen görev ret kararının 25.05.2012 tarihinde kesinleştiği görülmekte olup, bu tarihi izleyen günden itibaren otuz gün içinde ve en geç 25.06.2012 gününde davanın açılması gerekirken, bu süre geçtikten sonra 18.07.2012 gününde açılan davanın süre aşımı nedeniyle esasını inceleme olanağı bulunmamaktadır.

Her ne kadar, dava dilekçesinde, İzmir 10.İş Mahkemesinde dava açılmasıyla, 60 günlük dava açma süresinin duracağı, görevsizlik kararının kesinleşmesinden sonra sürenin tekrar işleyeceği iddia edilmiş ise de, 2577 sayılı Kanun'un 11.maddesinde, idari işlemi tesis eden idareye karşı yapılan madde kapsamında yapılan başvurularda sürenin duracağı belirtilmiş olup, görevsiz yargı yerinde açılan dava 11.madde kapsamında olmadığından ve görevsiz yargı yerine açılan davalarda sürenin duracağına ilişkin 2577 sayılı Kanun'da bir hüküm de bulunmadığından, bu iddiaya itibar edilmesine olanak bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle; 2577 sayılı Yasanın 15.maddesinin l/b bendi uyarınca davanın süre aşımı nedeniyle reddine," şeklinde karar vermiştir.

İşbu karara karşı yapılan temyiz başvurusu üzerine Danıştay 11. Daire 30.10.2013 gün ve E:2013/2447, K:2013/9173 sayılı ilamı ile özetle; "Dosyanın incelenmesinden, eşinden boşanması üzerine, Emekli Sandığından aylık almakta iken vefat eden babasından dolayı yetim aylığı bağlanan davacının, boşanmasının muvazaalı olduğunun tespit edildiğinden bahisle aylığının kesilerek 03.2008-30.09.2011 tarihleri arasında ödenen 26.638,25 TL tutarındaki aylıkların adına borç çıkartıldığı, bu işleme karşı açılan davanın İş Mahkemesince görev yönünden reddi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, her ne kadar davacının kesilen ve geriye yönelik olarak borç çıkarılan aylığının Emekli Sandığından aylık almakta iken vefat eden babasından dolayı 5434 sayılı Kanun uyarınca bağlanan yetim aylığı olduğu görülmekte ise

de, dava konusu işlemin 5510 sayılı Kanunun 56. maddesi uyarınca tesis edildiği, anılan Kanunun 101. maddesi uyarınca bu Kanunun uygulanmasından doğan uyuşmazlıkların İş Mahkemelerinde görülmesi gerektiği açıkça düzenlenmiş olduğundan, davanın görev yönünden reddi gerekirken, davanın süre aşımı nedeniyle reddi yolunda verilen kararda hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulü ile Mahkeme kararının BOZULMASINA; dosyanın yeniden bir karar verilmek üzere Mahkemeye gönderilmesine" şeklinde karar vermiştir.

Ankara 1. İdare Mahkemesi: Danıştay'ın bozma ilamına uyduktan sonra 02.05.2014 gün ve E:2014/559, K:2014/712 sayılı kararı ile özetle; davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğini belirterek davanın görev yönünden reddine, yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına karar vermiştir.

Davalı vekili tarafından süresi içerisinde işbu karara karşı vekalet ücretine hükmedilmediği gerekçesiyle yapılan temyiz başvurusu üzerine Danıştay 11. Daire 24.02.2015 gün ve E:2014/3506, K:2015/586 sayılı ilamı ile özetle; "(...)vekille takip edilen davada davalı idare lehine avukatlık ücretine hükmedilmesi gerekirken, İdare Mahkemesince bu konuda bir karar verilmemesinde usul hükümlerine uygunluk görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle davalı idarenin temyiz isteminin kabulü ile, İdare Mahkemesi kararının, vekalet ücretine hükmedilmemesi kısmının bozulmasına; bozulan kısım hakkında yeniden karar verilmek üzere dosyanın Mahkemeye gönderilmesi" şeklinde karar vermiştir.

Ankara 1. İdare Mahkemesi:30.06.2015 gün ve E:2015/1833, K:2015/1312 sayılı kararı ile özetle; "Dosyanın incelenmesinden, davalı idare adına yasal süreler içinde, yetkili ve görevli avukat tarafından savunma verildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda davanın reddine karar verildiğine göre idare lehine vekalet ücretine hükmedilmesi gerektiği açıktır.

Açıklanan nedenlerle; davalı lehine vekalet ücretine hükmedilmesine, (02.05.2014 tarihinde yürürlükte olan) A.A.Ü.T. uyarınca belirlenen 750.00 TL vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine, temyiz başvururu neticesinde işin esasına yönelik haklılık durumunda herhangi bir değişiklik olmadığından ve bu kısım kesinleştiğinden temyiz öncesi aşamaya ilişkin yargılama giderleri (davalı lehine vekalet ücretine hükmedilmemesi haricinde kalan kısım) açısından hüküm kurulmamasına, temyiz aşamasında davalı idare tarafından karşılanan 18.00 TL posta giderinin davacı üzerine bırakılmasına" şeklinde karar vermiş ve karar kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Ali ÇOLAK, Yusuf Ziyaattin CENİK, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Süleyman Hilmi AYDIN, Mehmet AKBULUT ve Yüksel DOĞAN'ın katılımlarıyla yapılan 28.12.2015 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27.maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı yasa'nın 14.maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, davacı vekilinin istemi üzerine, idari yargı dosyasının, adli yargı dosyası da temin edilmek suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Selim Şamil KAYNAK'ın, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Uğurtan ALTUN ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, Emekli Sandığı iştirakçisi iken vefat eden babasından dolayı yetim aylığı alan davacının, davalı kurum tarafından boşandığı eşi ile birlikte yaşadığının tespiti üzerine, yetim aylığı ödenmesinin iptaline ilişkin olarak tesis edilmiş olan işlemin, hukuka aykırı olduğundan bahisle iptaline ve birikmiş maaşların ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

31.5.2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Kanunlar kapsamındaki hizmet akdine göre ücretle çalışanlar (Sosyal Sigortalılar), kendi hesabına çalışanlar (Bağ-Kur'lular), tarımda kendi adına ve hesabına çalışanlar (Tarım Bağ-Kur'luları), tarım işlerinde ücretle çalışanlar, (Tarım sigortalıları), devlet memurları ve diğer kamu görevlilerini (Emekli Sandığı İştirakçileri), geçici maddelerle korunan haklar dışında, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme tabi tutmuş, beş farklı emeklilik rejimini aktüeryal olarak hak ve hükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplamıştır. 5510 sayılı Kanunun iptali amacıyla açılan davada Anayasa Mahkemesi, 15.12.2006 tarih ve E: 2006/111, K: 2006/112 sayılı kararıyla, anılan Kanunun birçok maddesi ile birlikte, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlilerini diğer sigortalılarla aynı sisteme tabi kılan (başta 4/c maddesi) hükümlerin iptaline karar vermiş; bu karardan sonra kabul edilen 17.04.2008 tarih ve 5754 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanunda düzenlemeler yapılmış ve anılan Kanuna eklenen Geçici 1 nci ve Geçici 4 ncü maddelerle, 5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1 Ekim 2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanlar (memurlar ile diğer kamu görevlileri) ile bunların dul ve yetimleri hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı hüküm altına alınmıştır. 5754 sayılı Kanunun kimi hükümlerinin iptali istemiyle açılan dava Anayasa Mahkemesi'nin 30.3.2011 tarih ve E: 2008/56, K:2011/58 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

5510 sayılı Kanunun 101 nci maddesinde yer alan "…bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülür." bölümünün iptali istemiyle yapılan itiraz başvurusunda Anayasa Mahkemesi, 22.12.2011 tarih ve E: 2010/65, K: 2011/169 sayılı kararıyla (RG. 25.1.2012, Sayı: 28184) davayı redle sonuçlandırmakla birlikte; söz konusu kararın Mahkememiz önündeki uyuşmazlığa ışık tutacak şekilde şu gerekçeye dayandırmıştır: "…5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, evvelce olduğu gibi 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacaklar ve bunların emeklileri bakımından da aynı

Kanun hükümleri uygulanmaya devam edecek; ancak 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlileri olarak çalışmaya başlayanlar ise 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacak ve haklarında 5434 sayılı Kanun değil, 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esaslar uygulanacak; ihtilaf halinde de adli yargı görevli bulunacaktır. 5754 sayılı Kanunun yürürlüğüyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptığı, tesis ettiği işlem ve muameleler idari işlem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlığından söz etmek gerekli bulunmaktadır. 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçisi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden ise Sosyal Güvenlik Kurumu'nun tesis edeceği işlem ve yapacağı muameleler idari işlem niteliğini korumaya devam edecek, bunlara ilişkin ihtilaflarda da evvelce olduğu gibi idari yargı görevli olmaya devam edecektir… Bu bakımdan 5510 sayılı Kanunun yürürlüğünden sonra, prim esasına dayalı yani sistemin içeriği ve Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlüğü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasa'ya aykırılık görülmemiştir. Ancak, yukarıda açıklandığı üzere 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce statüde bulanan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan idari işlem ve idari eylem niteliğindeki uyuşmazlıklarda idari yargının görevinin devam edeceği açıktır…"

Yukarıda sözü edilen mevzuat hükümlerinin ve Anayasa Mahkemesi kararının birlikte değerlendirilmesinden, 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, daha önce olduğu üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları gibi bunların emeklilikleri bakımından da aynı Kanun hükümlerinin uygulanmaya devam edileceği; ancak, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmaya başlayanların ise 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacağı ve haklarında 5434 sayılı Kanunun değil 5510 sayılı Kanunun öngördüğü kural ve esasların uygulanacağı dolayısıyla ihtilafların da adli yargı yerinde çözümleneceği açıktır.

Kaldı ki; T.C. Anayasası'nın 158.maddesindeki "…diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır " hükmü uyarınca Anayasa Mahkemesi kararının bu uyuşmazlığın çözümünde esas alınacağı tartışmasızdır.

Bu durumda, 5510 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesinden önce iştirakçi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanuna göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden Sosyal Güvenlik Kurumunca tesis edilen işlem ve yapacağı muamelelerin "idari işlem" ve "idari eylem" niteliğini korumaya devam edeceği, dolayısıyla, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2/1-a maddesinde belirtilen idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları kapsamında bulunan, 5754 sayılı Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce, emekli sandığı iştirakçisi olan müteveffa babasından dolayı kendisine yetim aylığı bağlanan davacı tarafından, boşandığı eşiyle beraber yaşadığının tespiti neticesinde bağlanan yetim aylığının kesilmesi üzerine, söz konusu işlemin iptali ile birikmiş olan maaşının ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılan davanın, görüm ve çözümünün; gerek 5510 sayılı Yasanın 56.maddesinin, yürürlükten kaldırılan 5434 sayılı Yasanın 75.maddesinin genişletilmiş hali olması, Yasanın dava konusu olaya ilişkin 56.maddesinin son fıkrasının 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmesi; buna karşılık davacıya, 5434 sayılı Yasa hükümlerine göre, müteveffa babasından dolayı yetim aylığı bağlanması işleminin 5434 sayılı Yasa uyarınca tesis edilmesi hususları da gözetildiğinde, idari yargı yerinde görüleceği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Ankara 1.İdare Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ: Davanın çözümünde İDARİ YARGI YERİNİN görevli olduğuna, bu nedenle Ankara 1. İdare Mahkemesince verilen 02.05.2014 gün ve E:2014/559, K:2014/712 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 28.12.2015 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Serdar	Ali	Yusuf Ziyaattin	Alaittin Ali
ÖZGÜLDÜR	ÇOLAK	CENİK	ÖĞÜŞ

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Mehmet	Yüksel
AYDIN	AKBULUT	DOĞAN